

NOVA DOBA

Državna licejska knjižnica

Stane letno 60

Oglasi za mm v

Posame.

v Ljubljani

Izhaja

vsak torek, četrtek in soboto.

Uredništvo: Strossmayerjeva ul. št. 1, I. pritličje. Telef. 65.

Upravništvo: Strossmayerjeva ul. št. 1, pritličje. Telef. 65.

Račun kr. poštnege čekovnega urada št. 10.666.

Jadranski spor.

Pod tem naslovom priobčuje znani hrvatski politik dr. Hinko Hinković članek v »Zagreber Tagblattu«, v katerem popisuje razvoj celega spora še pred sklepom miru.

Jadranski spor je pravzaprav balkanski problem. Kdor obvlada vzhodno obal Jadranskega morja, temu se nudi priložnost gospodarske in politične ekspanzije v balkanskih deželah.

Pangermanski »Drang nach Osten« se je posluževal donavske monarhije. Temelj in kamen za politiko Berlin-Bagdad je bil položen leta 1878 na berlinskem kongresu, ko je Bismark prisodil upravo Bosne in Hercegovine Avstro-ogerski. S tem korakom bi se ta ustalila na Balkanu in pripravljala prodiranje proti Solunu, medtem ko bi Nemčija prodrla skozi odprta balkanska vrata do Carigrada in še dalje do zaželenih in od narave tako oblogodarjenih pokrajin Male Azije.

Ta veliki načrt je pa naletel v Rusiji in Italiji na neizprosna sovražnika. Italijo so potolažili, ko so jo sprejeli v trozvezo, katera je Italiji v toliko prijala, ker sta bili rivalinji na Balkanu le Avstrija in Italija. Če bi se pa status quo kaj spremenil pa je bilo določeno v 7. členu pogodbe, da dobi Italija kompenzacije na drugi strani.

Na drugi strani pa je Rusija videla, da je njen pravoslavni protektorat in ambicije na Carigrad ogrožene. Da bi si oboje zagotovila, je sklenila l. 1903. v Münstegu pogodbo, s katero se je razdelil Balkan v dve interesni sferi, katerih vzhodna je pripadala Rusiji, zapadna Avstriji.

Anektiranje Bosne in Hercegovine l. 1908, je pokazalo zopet namene Avstrije, oziroma Nemčije.

Rusija je stisnila pest, a je bila vsled japonskih porazov še preslaba, da bi nastopila. Tema dvema velenilama ni drugega kazalo, kakor se sporazumeti in prodiranje Avstrije na Balkanu ovirati. To je bil tudi namen sestanka italijanskega kralja z ruskim cesarom 1909 v Raconigi. Lep vzgled, do kakih absurdnosti pripelje diplomacija. Rusija in Italija, ki sta imeli z Avstrijo vsaka svojo posebno pogodbo, sta se zavezali proti svojemu lastnemu zavezniku!

Balkanska zveza in njene sijajne zmage proti Turčiji so ogrožale balkanske načrte Avstrije in Nemčije uničiti. Grof Berchtold je skušal zvezo uničiti, kar se mu je posrečilo, da je bolgarski kralj napadel Srbijo, ki je pa napad zmagovito odbila in bukarški mir je dovolil Srbiji precejšnji kos novega ozemlja, kar je povzročilo pri donavski monarhiji precejšnjo nevoljo.

Tudi Italija je morala to čutiti. Ko so v libijski vojni italijanske bojne ladje obstreljevale turške torpedovke pri Prevesi na albanski obali, je Avstrija prepovedala nadaljne vojne čine v tej coni, katero si je Avstrija lastila za se. Tudi ustanovitve samostojne albanske države pod Wiedom je bil udarec proti italijanskim pretenzijam na Jadranu, oziroma na Balkanu.

Ko je v svetovni vojni počil prvi strel, je Italija zasedla Valono. S tem dejanjem je manifestirala svojo voljo, da hoče biti deležna pojedinice, na kateri bodo snedli Balkan. Ko je imela Valono kot jamstvo v rokah, je zahtevala od Avstrije na podlagi čl. 7. pogodbe trozveze, kompenzacijo. V prvih dveh mesecih 1915 sem bival v Rimu, pravi dr. Hinković, kjer sem imel priliko opazovati razvoj javnega mnenja iz nevtralnosti v bojno intervencijo. Divje sta se pobijali obe

struji. Pacificiste so prezerljivo imenovali panciastichisti t. j. ljudi, ki mislijo le, kako bi si napolnili trebuh s figami. Nasprotnike so imenovali s psovko guerrafondai, t. j. ljudi, ki hočejo za vsako ceno vojsko.

Ministrski predsednik je proglasil kot vodilni princip države sacro egoismo, kar je pomenilo, da Italija stopi na stran onega, ki največ ponudi. Začela so se simultana pogajanja, dokler ni knez Bülow, ki je licitiral za Avstrijo, zaostal s svojo ponudbo za antanto. Sicer se je zadovoljil Giolitti, ki je imel na Monte Citorio večino, le z nekaj avstrijskim ozemljem, toda večino je zgubil kar čes noč. Dne 26. aprila 1915 je bila podpisana v Londonu med Francijo, Rusijo in Anglijo na eni strani in Italijo na drugi strani pogodba, po kateri se Italija obveže — seveda da dobi gotovo ozemlje — da v teku enega meseca začne na strani antante vojno.

Večina teh ozemelj in na njih živeče prebivalstvo so meso od našega mesa in kri od naše krvi.

Ker sta bila po vojni oba rivala na Balkanu, Rusija in Avstrija, izključena, se je hotela Italija sama vreči na plan. Toda njene ambicije sta ovirali dve zapreki.

Predsednik Zedinjenih držav je bila prva zapreka: zanj ni obstajala londonska pogodba, ampak je vztrajal na principu narodne samoodločbe. Wilson se je ogreval za idejo integralne jugoslovanske države, o čemur sem se, izjavlja dr. Hinković, sam osebno prepričal, ko sem bil 20. septembra 1918 v družbi Masaryka in Padarewskega, od amerikankega predsednika v beli hiši sprejet. Pri svojem prihodu v Pariz je bil Wilson za Sočo kot našo državno mejo. Pozneje jo je premaknil do Raše še nekaj bolj vzhodno, toda še le, ko je tedanji zunanji minister in mirovni delegat dr. Trumbić izjavil, da ne reflektira na Trst, Pulj in Gorico.

Druga zapreka za Italijo je bila Reka. To pristanišče je pripadalo po londonski pogodbi Hrvatski. Razložiti moramo, zakaj je simpatizirala antanta s Hrvatsko? Da bi Hrvatska dobila Reko, ni bilo resno mišljeno, antanta se je namreč pogajala tudi z Bolgarijo, kateri je ponudila nekaj srbskega ozemlja kot plačilo za njeno sodelovanje, Reka pa bi bila rezervirana v tem slučaju kot kompenzacija Srbiji.

Italija se je na eni strani držala londonske pogodbe, na drugi pa zahtevala Reko. Velešile pa niso hotele nič vedeti, da bi Italiji prepustile Reko. Ker niso dolgotrajna pogajanja dovedla do nikakega rezultata, je predlagal Lloyd George, naj se pogajate Italija in država SHS direktno, napram čemur se je Wilson branil. Kljub Wilsonovim svarilom je privolila država SHS pozneje v direktna pogajanja z Italijo, ki so dovedla do rapalske pogodbe.

Slišijo se pri nas glasovi, ki zatrjujejo, da nas je Italija oropala, kar pa ne odgovarja faktično dejstvu. Naša ozemlja so prepustili Italiji naši posredovalci. Nekateri obdolžujejo tudi srbske državnike, da so prepustili naša jadranska ozemlja iz indolence ali nerazumevanja. To je sicer pravilno, vendar zadene glavna krivda hrvatskega člana delegacije, ki mu je bila zaupana specijalna skrb za naše ozemlje.

V Rapallu smo zgubili tudi Reko, katera je bila v londonski pogodbi prihranjena za Hrvatsko. Kdo, izmed nas ne občuti te ogromne gospodarske izgube? Zgubili smo Reko, a Italija še ni zadovoljna. Hoče nam usiliti rešitev, ki pomeni maskirano aneksijo, in mi stojimo pred ultimatom, ki poteče v nekaj dneh.

Kaj se bo zgodilo? Naša vlada ne more in ne sme privoliti v diktate, ki kršijo pogodbo. Ali bo Mussolini, ki hoče imeti v tem slučaju pristo roko, proklamiral enostavno aneksijo Reke? Ali bo, kakor v grško-italijanskem sporu, zasmehujoč vsako mednarodno pravo, bombardiral našo nezavarovano obalo? Po načrtu in brezobzirno izpeljuje Italija svoj balkanski načrt, katerega je prevzela od Avstrije in Nemčije. Megalomanija, ki je uničila obe državi, je objela tudi Italijo. Zgodovina je učiteljica življenja.

Rapallo ni napaka, ampak izdajstvo, toraj zločin. Kaj je napotilo hrvatskega delegata, da je podpisal to usodepolno kapitulacijo? Mi nimamo z Italijo nič uravnati, antanta je proti vsakemu pravu in morali Italiji prišahirala naše ozemlje. Mi bi bili preslabi, da bi se mogli zoperstaviti, vendar bi imeli proti temu nasilnemu dejanju, našo dobro pravico, našo čast in vse upanje na boljšo bodočnost. Tako smo si pa nadeli sramoto, ki se razširja bolj in bolj, kakor oljnata lisa in ima vedno izdatnejše posledice.

Kakor je prišla za Rapallom Reka, bodo za Reko prišla nova poželenja. Vsakemu mora biti sedaj jasno, da je naša obal za Italijo artištoka, katero namerava list za listom pojesti. Nas naj bi se od Jadrana popolnoma izpodrinilo, Balkan pa naj bi prišel pod gospodarstvo Italije.

Prav pravi pesnik:

Das ist der Fluch der bösen Tat,
Dass sie fortzeugend Böses muss gebären.

MESTNO GLEDALIŠČE V CELJU.

Repertoar:

Torek 18. tm.: Za pravdo in srce. A.
Začetek ob 20. uri.

Politične vesti.

Sestanek ljubljanskih zaupnikov JDS. V Ljubljani se je vršil sestanek ljubljanskih zaupnikov JDS 14. t. m., katerega je otvoril predsednik Jug. Povdarjal je, da se mora strankino življenje poglobiti in pospešiti. Poročilo o političnem položaju je podal dr. Žerjav, ki je zopet zdrav in čil. Dokazal je odgovornost SLS za današnji položaj, na drugi strani pa popoln krah radikalne koncepcije za rešitev takozvanega hrvatskega vprašanja. Boriti se moramo proti režimu najgrše reakcije, da se vrnemo med pravne države. Govornik je razpravljajal o partizanstvu pri redukciji državnih uradnikov. Kot odgovornega činitelja za Slovenijo imamo mesto poštvovalne demokratske čete SLS. Kljub vsem separatistom vztrajamo kot državi in narodnemu edinstvu brezpogojno zvesti. Vse separatizme moremo zavrniti le z jugoslovanskim nacionalizmom. V okviru ustave je treba dobiti ob izvedbi še večjo dekoncentracijo, kot smo splošno mislili. Vabi vse dobre nacionalne elemente, da se pridružijo JDS. Sprejeta je bila tudi resolucija o Reki, v kateri se zahteva, da vlada brani Baroš in Delto ter samostojnost reške države.

Grško-laški konflikt likvidiran. Grško-italijanski spor, ki je povzročal toliko prahu je poravnal. Italija je morala pristati, da brezpogojno izprazni Krf do 27. tm. Ako bi bile potrebne še nadalje sankcije proti Grški, bi jih izvedla celokupna antanta. Moralna izguba Italije je zelo velika, zlasti ker je bil na seji Zveze narodov grški delegat Politis predmet ostentativnih ovacij. Veleposlaniška konferenca je zahtevala v svoji noti na grško vlado, da določijo zavezniški poslaniki v Atenah skupno z grško vlado dan,

ko se izrazi obžalovanje zaveznikom kar se mora izvršiti do 18. tm. Dne 19. tm. se mora vršiti žalna služba božja v Atenah za padle žrtve. Zavezniške ladje prispejo istega dne v Phaleron. Dne 19. tm. se morajo izkazati žrtvam italijanske komisije v Prevesi vse časti, medzavezniška kontrolna komisija prične svoje delo v Janjini 17. tm. Italija se je odločila, da izprazni Krf do 27. tm. Trupla umorjene italijanske komisije bodo vkrcane 19. tm. v Prevesi, nakar se prepeljejo v Trst, odtod pa s posebnim vlakom v Rim, kjer se bo vršil svečan pogreb ob navzočnosti kralja, vlade, vojaških oblasti, senata in zbornice.

Registracija rapalske pogodbe.

Naši delegati pri Zvezi narodov so obvestili italijansko delegacijo, da bodo pri generalnem tajništvu Zveze narodov izvedli registracijo rapalske in santamargheritske pogodbe ter predlagali, naj bi se ta korak izvršil sporazumno. Italijanska delegacija je pristala na to zahtevo. Evropski državniki vidijo v tem koraku ugodno znamenje za skorajšnjo rešitev jugoslovansko-italijanskega spora, ker je z registracijo kompetentna glede ureditve pogojev Zveza narodov, ki bo po izjavi Pašića podpirala naše pravice.

Zakon o taksah je bil z malimi izpremembami sprejet. Na predlog demokrata Šečerova se oprostite agrarne zajednice in zemljoradniške zadruga taks, enako tudi »Rdeči križ«. Invalidi in prostovolci so oproščeni pristojbin pri prošnjah na ministra agrarne reforme. Zakon stopi v veljavo 1. novembra 1923.

Revolucija na Španskem. Ker je bil general Primo de Rivera, voditelj vojaške revolucije, imenovan za ministrskega predsednika, je Španska izročena vojaški diktaturi: po celi španski državi je razglašeno obsedno stanje, kralj je v oblasti direktorija, ki ga je sestavil general Primo di Rivera. Socijalisti ščuvalo proti direktoriju. Vsi bivši ministri bodo postavljeni pred sodišče.

Celiske novice.

Mestno gledališče v Celju.

Premiera Medvedove tragedije »Za pravdo in srce«, ki je otvorila v petek, dne 14. tm. gledališko sezono, je napolnila gledališče ter v vsakem oziru zadovoljila občinstvo. Za A abonma se vrši repriza v torek, dne 18. tm. Pričakuje se zopet lep obisk, ker je zanimanje za to delo priznanega slovenskega pisatelja veliko. V nedeljo, dne 16. tm. se je vprizorila izvenabomna burka »Charlejeva tetka«, ki je bila dobro naštudirana ter vzbujala med občinstvom mnogo smeha. O obeh igrarh prinesem pobrobnejšo kritiko prihodnjik.

Celjsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 20. sept. t. l. točno ob 9. uri dopoldne v mestni osnovni šoli v Celju po sledečem sporedu: 1. Zapisnik. 2. Društvene in stanovske zadeve. 3. Poročilo o pokrajinski skupščini v Ptuj in II. kongresu UJU v Ljubljani. 4. Vprašalna skrinjica. 5. »Materina ljubezen v Cankarjevih romanih« podava g. prof. dr. Lj. Pivko iz Maribora. Pri tem zborovanju izroči g. vl. svetnik dr. Žužek okrajnemu šolskemu nadzorniku g. Lj. Černeju red sv. Save. K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

Podpornemu društvu za revne učence na real. gimnaziji v Celju so darovali sledeči dobrotvorci: Učenki Društvo nabrali v Slovenjgradcu 380 Din. Posojilnica v Celju 500, občinski urad Trbovlje 250, ravnateljstvo drž. zdravilišča Rog. Slatina 200, po

100 Din: F. Piki Št. Pavel pri P., strojilna industrija Polzela, L. Plavšak Sv. Jurij ob T., lekarna Klanjšek Rog. Slatina, E. Suppanz Pristava, dr. S. Rupnik adv. Šmarje, dr. I. Dolšek adv. Brežice, ing. Drolz ravnatelj Hrastnik, pisarna dr. I. Vrečko Celje; 70 Din župni urad v Tinju; 62,50 Din I. Erhatic adv. Celje; po 50 Din: prof. zbor celjske gimnazije mesto venca na grob dr. I. Tavčarju, I. Mravliak Šoštanj, dr. F. Lipold Maribor, R. Jereb notar Konjice, F. Presečnik notar Vransko, A. Mihelčič trg. Celje, F. Presečnik notar Vransko (k. z.), dr. I. Hrašovec Celje (k. z.), F. Berger Hrastnik; po 40 Din: J. Tiršek Polzela, deška ok. šola Celje; po 30 Din: dr. S. Hrašovec odv. Šmarje, dr. A. Rakun odv. Celje, dr. J. Hrašovec odv. Celje, dv. sv. dr. I. Kotnik Celje; po 25 Din: J. Žmavc kaplan Trbovlje, Zv. Bizjak stud. phil. Rečica, M. Ogorc Konjice; po 20 Din: F. Bergman Žalec I. Šemrov pis. uradnik Laško; po 10 Din: dr. E. Šerko Vransko, J. Polanc Petrovč. Odbor se vsem darovateljem najlepše zahvaljuje, jih prosi nadaljnje naklonjenosti in se obrača na ostala rodoljubna srca, naj olajšajo odboru težko delo s tem, da žrtvujejo primerno svoto. Letos rabi odbor zopet okoli 7000 Din za knjige, s katerimi podpira revne dijake, moral bi pa tudi misliti na to, da najrevnejše po potrebi obleče. Darovalcem torej še enkrat tisočera hvala, drugim pa: priskočite mladini na pomoč!

Podporno društvo za revne učence na real. gimnaziji v Celju ima v torek, dne 25. sept. občni zbor z običajnim dnevnim redom v zbornici real. gimnazije ob 6. uri popoldan. Vabijo se vsi društveniki, t. j. oni člani, ki so prispevali najmanj 250 Din letnega prispevka in pa vsi ljubitelji mladine.

»Klub naprednih slov. akademikov v Celju« se obrača na naše občinstvo s prošnjo, da daruje 20. sept. t. l. ob priliki 15-letnice septemberskih dogodkov knjige za koroško mladino. Pobrili bodo knjige klubovi člani v Celju in celjski okolici. Hodili bodo od hiše do hiše, oglašali se pri vsakomur in skrbite, da ne bodo odhajali od nikoder praznih rok. Dobrodošle so vsakojake slovenske knjige, učne (katekizmi, jezikovne vadnice, slovnice, čitanke itd.) in pripovedne. Prodajali se bodo isti dan koleki (a 10 para) v prid klubovim ljudskim knjižnicam. Kupujte te koleke!

15-letnico septemberskih dogodkov proslavi »Klub naprednih slov. akademikov v Celju« v dneh 20. in 22. sept. 1923. V četrtek 20. sept. pobirajo klubovi člani celi dan knjige za koroško mladino. Nabiranje se vrši ne le v Celju, ampak tudi v celjski okolici, kjer prebivajo klubovi člani, tako v Št. Jurju ob juž. žel., v Polzeli, v Braslovčah, v Grižah in v Žalcu. Isti dan se bodo razpečevali koleki v prid klubovim ljudskim knjižnicam. Pred vojno je klub ob obletnici septemberskih dogodkov priredil narodne zbirke, ki so prinesle veliko tisočev kron za našo narodno obrambo, letos se hočejo spominjati naši akademiki slovenske mladine v tužnem Korotanu, ki trpi danes največje pomanjkanje pri slovenskih pripovednih in učnih knjigah. — V soboto 22. sept. ob 20. uri se vrši v veliki dvorani Narodnega doma pri pogrnenih mizah slavnost. Na sporedu je: slavnostni govor, deklamacije, petje, alegorija itd. Celjani, naj ne manjka nobenega celjskega Slovenca, pri tej proslavi! Spominjati se hočemo takrat svojega velikega trpljenja pod avstrijskim jarmom, v spomin si hočemo poklicati grozodejstva, ki jih je počela posebno v letu 1908 nemška druha nad Slovenci v Ptuj, v Mariboru, v Celju in posebno v Ljubljani, kjer sta padli dve nedolžni žrtvi Adamič in Lunder. Pridite 22. sept. vsi iskreni Jugoslovani v Narodni dom, v naš čistiljivi hram, v našo trdnjavo, ki je kljubovala najuspešnejše tako dolga, dolga leta neprestanemu navalu. 20. sept. 1908 je pobesnela nemška druha, divjala okrog našega svetišča, kjer je bila takrat še majhna, a srčna družina celjskih Slovencev zbrana na narodni slavnosti. V sedaj svobodni veliki naši Jugoslovanski državi se hočemo nata večer veseliti našega osvobođenja in misliti na naše še ne odrešene brate na Primorskem in v Korotanu. Vabimo vsa narodna društva v Celju in izven

Celja, da se vsaj po zastopnikih udeleže slavnosti.

Ljudsko vseučilišče v Celju. V torek 18. tm. ob 18 uri odborova seja v risalnici meščanske šole.

Celjsko pevsko društvo naznanja svojim pevkam in pevcem, da se vrše vaje ob pondeljkih za ženski zbor, ob torkih za moški zbor in ob četrkih za mešan zbor. Pevcem naznanja, da sodeluje moški zbor v soboto 22. tm. pri prireditvi kluba slov. napred. akademikov v Celju, vsled česar prosi odbor, da se vsi pevci torkove vaje sigurno in polnoštevilno udeležijo. Vaje pričnejo ob 20. uri.

Za prepotrebno Družbo sv. Cirila in Metoda je nabral g. Dragotin Sirec v družbi prijetnih botric in botrov v Vojniku 10075 Din.

Štiridesetletnica Zadrugne Zveze v Celju se vrši obenem s 4. jugoslovanskim zadrugnim kongresom v dnevih 4., 5., 6. in 7. oktobra 1923 v Celju. 4. oktober je posvečen sejam, 5. in 6. oktobra se vrši glavna skupščina in kongres Glavnog Zadrugnog Saveza u Beogradu, 7. oktobra pa proslava štiridesetletnice Zadrugne Zveze v Celju. Slovenske zadrugarje obiščejo takrat ne le voditelji zadrugnega gibanja iz vseh pokrajin naše države, temveč tudi odlični gostje iz Anglije, Francije, Švice in Čehoslovaške. Bilo bi le umestno, da bi tudi zastopniki slovenskega zadrugstva obiskali v čim večjem številu to prireditve. Udeležbo je treba javiti radi prenočišč (navesti je število noči) Zadrugni Zvezi v Celju do 30. septembra.

Mestni urad razpiše službo pobiralka tržnih pristojbin. Prošnje se naj vložijo pri mestnem uradu do 28. tm. Pogoji se izvedo pri mestnem uradu.

Svarilo. Neki jugoslovanski izseljenik, ki je bil reportiran, ker je nelegalnim potom došel v Zjedinjene države ameriške, je izpovedal našemu izseljeniškem predstavniku v New Yorku svoje tragične doživljanje o priliki svojega vtihoapljenja preko Meksike v Zjedinjene države ameriške. Njegova izpoved je sledeča: »Potoval sem z 9 tovariši na Francosko, da si tam poiščemo delo. Ali lažni agenti nagovarjajo ljudi, da gredo v Kubo ali Meksiko, ker je od tam lažje priti v Zjedinjene države ameriške. Tudi mi smo brzojavili po denar ter potem odpotovali v Meksiko. Ko smo došli tja, nismo nikjer dobili dela. Obrnili smo se zopet na enega agenta — žida iz Nemčije, ki dobro zna 4 jezike; ta je zahteval sto dolarjev, da nam pomaga, da pridemo v Ameriko. Mi smo zopet brzojavili po denar, vsaki po dvesto dolarjev. Ko smo dobili ta denar, smo odpotovali v Juarez, ki leži na meji Meksike in Zjedinenih držav ameriških. Zvečer okoli 9. ure došli smo do reke, da jo preidemo. Tu so nas čakali 3 Meksikanci, ki so nas oropali. Vzeli so nam vse, kar smo imeli, ter nam zapovedali da se ne vrnemo. Grozili so nam, da bodo streljali, jaz sem takrat mislil, da mi je bila poslednja ura. Ti razbojniki so govorili španjolski, ali tudi med nami sta bila dva, ki sta dobro znala španjolsko in angleško. Morali smo naprej, ker so se napadali bali, da se vračamo in jih prijavimo. Preživel sem več strahu v Meksiki, nego v treh letih kot vojak za časa svetovne vojne. Došli smo na ameriško stran; in to seveda brez vinarja. Zvečer smo došli v El Paso, na meji Zjedinenih držav Amerike. Tu smo dobili načrt in odpotovali v mesto Colorado. Ponoči smo potovali, čez dan smo spali lačni in žejni. Tako smo hodili peš 70 kilometrov. Okoli polnoči nas je aretirala policija in odvedla nazaj v El Paso. Tu sem bil en mesec, ter so me potem odpremili preko New Orleansa v New York. Imel sem priliko videti, kako ima Amerika zastraženo mejo. In videl sem ljudi vsake narodnosti. Sedaj je moja edina želja, da se me odpremi v Jugoslavijo, kjer moja obitelj strada. Vsak, ki ni bil po svetu, misli, da je v Jugoslaviji najslabše. Jaz sem se sedaj prepričal, da je še povsod slabše, ter da nisem nikjer našel boljšega. Za ta denar, katerega sem potreboval po prevari, bi se lahko vozil kakor gospod v Ameriko.« Vazmoslav Polić je ime temu izseljeniku, ki je s svojimi tovariši pri poskusu, da se iz Meksike vtihoaplji v Zjedinjene države Amerike, doživel te žalostne stvari. Polić izpoveda dalje, da so v zaporu v El Pasu z

njim postopali, kakor da bil bil ubil človeka, ter da so tam poedini organi policije osobito besni na osebe, ki prelazijo meksikansko mejo. Polić dosepeši konečno v New York, je zaprosil našega tamošnjega izseljeniškega poslanika in naš generalni konzulat, da se ga takoj odpreme v domovino. Omenjeni so poduzeli potrebne korake. Izveščeno je tudi v stvari naš generalni konzulat v San Franciscu, v čegar teritorij spada Meksiko. Ta žalostni dogodljaj o stradanju človeka, ki je veroval lažnim in brezvestnim agentom, ki jih najdemo povsod, naj bode ponovno opozorilo za naše izseljenike, da se ne spuščajo v nelegalno izseljevanje, na koje jih nagovarjajo taki agenti, temveč da jih takoj prijavijo najbližji oblasti, da dobijo zasluženo kazen.

Stanovanje zamenja brivec Kostomaj.

Tržne cene v Celju, dne 15. sept. 1923. (V Din). Govedina: V mesnicah I. vrste 25— do 27—, II. 00'00—25—, na trgu I. vrste — do 25—, II. vrste — do 23—, 1 kg vampov 12—, 1 kg pljuč 12—, 1 kg jeter — do 23—, 1 kg ledic — do 23—, 1 kg loja 10— 25—. Teletina: 1 kg telečjega mesa I. vrste 30— do 35—, II. vrste 30— 1 kg jeter 25—, 1 kg pljuč 23— do —. Svinjina: 1 kg prašičjega mesa I. vrste 30— do 35—, II. — do 30—, 1 kg pljuč 20—, 1 kg jeter 25—, 1 kg slanina I. 40—, II. 38—, 1 kg masti 40—, 1 kg ameriškanske masti 35—, 1 kg šunke 50—, 1 kg prekajenega mesa I. 50—, II. 42, 1 kg prekajenih parkljev 10—, 1 kg prekajene glave 15—, 1 kg jezika 40—, Klobase: 1 kg karkovskih 50—, 1 kg debrecinskih 50—, 1 kg hrenovk — do 35—, 1 kg safalad 35—, 1 kg posebnih 35—, 1 kg tlačen 30—, 1 kg svežih kranjskih 50—, suhih kranjskih 75—, 1 kg salami fine 125— do 140, Perutnina: (1 komad), piščanec majhen 15— do 20—, večji 25— do 26—, kokoš 30— do 40—, petelin 40— do 50—, raca — do 50—, gos 100— do —, domač zajec, manjši — do 15—, večji — 25—. Mleko, maslo, jajca, sir: 1 liter mleka 375—, 1 kg surovega mesa 55— do 60—, 1 kg čajnega masla 76—, 1 kg masla 55—, 1 kg bahnjskega sira 65— do —, 1 kg sirčka 16— do —, eno jajce 2—. Pijske: (1 liter) starega vina 13— do 15—, novega 9— do 12—, piva 650 do 8—, žganja 28— do 30—. Kruh: 30 do 35 dkg belega kruha 250 do —, 70 do 72 dkg belega kruha 5— do —, 1 kg belega kruha 7—, 1 kg črnega kruha 6—, 1 kg žemlj 10—, žemlja 5 do 5 1/2 dkg 050, žemlja 10 do 11 in pol dkg 1— do —. Sadje: 1 kg luksuznih jabolk 5—, I. 4—, II. 3—, III. 2—. 1 kg luksuznih hrušk 4— do 5—, I. 4—, hrušk II. 3—, III. 150, 1 kg breskev 5—, 1 kg orehov 7—, 1 kg luščenih orehov — do 25—, 1 kg, sliv — do —, 1 kg češpelj 3— do 4—, češpelj liter 2—, suhih češpelj 7— do 10—, 1 kg suhih hrušk 8—. Specerijsko blago: (1 kg) kave Portoriko 68—, Santos 50—, Rio 40—, pražene kave I. 68—, II. 56—, III. 48—, kristal belega sladkorja 23—, v kockah 24—, kavne primese 26—, riža I. 1350, II. 9—, (1 liter) namiznega olja 32—, bučnega olja 44—, vinskega kisa 4—, navadnega kisa 3—, petroleja 7—, 450, cellega popra 38—, mletega popra 40—, paprike 60—, sladke paprike 96—, riževnega škroba 32—, testenin I. 21—, II. 15— do —, mila 19— do 21—, karbida 7—. Mleviski izdelki: (1 kg) moke št. 00 640, 0 640, 2 610, 4 570, 6 430, krušne mešane moke 430, ržene enotne moke 580, ješprena 560, otrobov 160, koruzne moke 350, koruznega zdroba 470, pšeničnega zdroba 670, ajdove moke I. —, II. —, Na drobno pri kilogramu 20 para več. Žito: (q) pšenice 375—, rži 325—, ječmena 320—, ovsu 280—, prosa —, nove, sušene koruze 325—, ajde —, fižola ribničana 5— do 750—. Kurivo: (q) premoga, črni 4750 do —, ružavi 25—, m³ trdih drv 142—, q trdih drv 38—, m³ mehkih drv 120—, q mehkih drv 30—. Krma: q sladkega sena 100— do —, pol sladkega sena 75— do —, kislega sena 50— do 75—, slame 50— do 75—, prešano seno ali slama več 25— do —. Zelenjava in gobe: (1 kg) glavne solate (kom.) 050 do 75, štrunate 050—75—, endivje 025 do 50—, 1 kg zgodnjega zelja 3—, (1 komad) ohrovtu 1— do —, karfiol 2— do 4—, špargljev —, kolerabe 025 do 070, špinache 150, (1 kg) paradižnikov 3— do 4—, kumar 025 do 050, buč 150 do 2—, (1 krožnik) graha v strožu —, (1 l) luščenega graha —, fižola v strožu (1 krožnik) 150 do —, (1 kg) čebule 2— do 3—, česna 5—, krompirja, novega 125 do 150, (1 krožnik) jurčkov 350.

Sokolstvo.

Naraščajski dan celjske sokolske župe. Včeraj 16. tm. se je vršil v Celju prvi naraščajski dan celjske sokolske župe. Od vseh strani je prišla mladina, da prisostvuje svojem velikemu prazniku. Zjutraj ob 6. uri so se vršile na dvorišču osnovne šole tekme, o katerih prinesemo prihodnjič natančnejše poročilo, ob 10. uri se je naraščaj vadi, ob 11. pa se je razvil veličasten spored. Na čelu je jezdila sokolska konjenica za njo pa je korakal moški in ženski naraščaj, veselih obrazov ob zvokih železničarske godbe. Iz navdu-

šenih src so se vili živio klici. Naraščaja je bilo okrog 400, kar znaša lep napredek sokolskega dela med mladino. Pred Narodnim domom je nagovoril naraščaj starosta celjske župe br. dr. Serneč, ki je v lepo zasnovanem govoru pozdravil naraščaj.

Popoldne ob 15. uri je bila javna telovadba, pri kateri so proizvajali vse točke precizno in elegantno. Bralo se je vsakemu z obraza, da hoče izvršiti svojo nalogo kar najboljšje. Tako je prav! Zadoščenje imajo vaditelji in roditelji, ki so videli, da so izročili svoje otroke varnim rokam, v katerih se bodo razvili v močne in trdne značaje. Po končanih vajah je nagovoril in se poslovil od naraščaja starosta br. dr. Milko Hrašovec, ki je v pri-srčnih besedah vzpodbujal mladino k vztrajnemu delu in ljubezni do domovine. Zvečer je priredilo društvo »Sokolski dom« v Narodnem domu gostom veselico, ki je neprisliljeno in prijateljsko potekala.

Sokolsko društvo v Žalcu je priredilo v večjem obsegu zbirko prostovoljnih denarnih prispevkov za Sokolski dom Ljubljana I. ter hoče dati s tem jasen odgovor na nameravani atentat na Sokola Ljubljana I. Bratska društva! Odzovite se jednako klicu Sokola I. in bratskemu pozivu J. S. S. v Ljubljani. Treba je hitre in izdatne pomoči.

Narodno gospodarstvo.

H M E L J.

XVII. brzojavno tržno poročilo: Nürnberg, 14. 9. 1923. Slabotno nakupovanje — nekoliko ceneje.

Žatec, Č. S. R. 14. 9. 1923. Mirno — cene nespremenjene 3000—3300 č. K za 50 kg. NB: Kdor želi še naprej sprejemati brzojavno tržna poročila, se naj zgleda pri l. m. dr.

XXIV. poročilo Hmeljarskega društva za Slovenijo: Žalec, Savinjska dolina, dne 15. septembra 1923. Najhitreje se bo koncem tega tedna pri najugodnejšem vremenu tudi končalo obiranje poznega hmelja, kateri je najboljše kakovosti, lepe barve, če tudi rast kobul ni povsem enaka. Pri delali bomo letos več hmelja, kot smo pričakovali in se ves letošnji pridelek ceni na 6000 met. stotov, katerih vrednost znaša najmanj 60.000.000 Din. Danes se plačuje za 1 kg od 105—110 Din. Od vsega prideka je dobra tretjina že prodana po 100—120 Din za 1 kg. Inozemski kupci pridno kupujejo naš izboren hmelj, od katerega so prvi vagoni že na potu v inozemstvo. Večji hmeljarji pa še čakajo s prodajo.

Društveno vodstvo.

ZAHTEVAJTE V VSEH GOSTILNAH IN KAVARNAH RAČUNSKE LISTKE CMD!

Dnevna kronika.

Zahvala Nj. Vel. kralja Aleksandra Slovenskim obrtnikom. Na brzojavne čestitke, ki so bile poslane Nj. Vel. kralju s shoda obrtnikov dne 8. tm. je prejel predsednik shoda g. Franchetti iz pisarne Nj. Vel. kralja sledečo zahvalo: Gospodinu Engelbertu Franchetti, predsedniku shoda obrtnika, Ljubljana. Beograd, 8/9. 1923. Gospodine! Njihova Veličanstva kralj i kraljica primili su sa zadovoljstvom tople čestitke Slovenskog obrtništva, prilikom rodnjenja Naslednika Prestola, te su blagovolili narediti da se obrtništvu izjavi Njihova srdačna zahvalnost.

Prestolonaslednik hrvatski ban. »Novosti« poročajo, da se pretresa v resnih krogih, ako bi ne bilo dobro, da bi se proglasilo na dan krsta prestolonaslednika za hrvatskega bana in bi se določilo, da je vsakokratni prestolonaslednik hrvatski ban.

Zlato poroko je praznoval nestor naših pisateljev Stritar dne 15. tm. v Rogaški Slatini, vendar pa se jubilat ni mogel udeležiti obredov v cerkvi in prisostvovati pojedini, ker je moral vsled boleznih čuvati posteljo.

Trčil je tvorni vlak št. 564, ki vozi iz Zagreba v nedeljo zjutraj na Zidanem mostu v premikalni vlak, 10 vagonov je poškodovanih. Promet je bil oviran, ker so morali potniki prestopati cel dan do večera iz enega vlaka v drugega. Druge nesreče se ni zgodilo.

CELJSKA POSOJILNICA

Stanje hranilnih vlog
čez K 70,000.000—

Narodni dom (na oglu v pritličju)

Stanje hranilnih vlog
čez K 70,000.000—

Sprejema hranilne vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje od 1. avg. t. l. naprej po 6% brez odpovedi, 6½% do 8% z odpovedjo, večje stalne naložbe in naložbe denarnih zavodov po dogovoru.

Obavlja vse denarne, kreditne in posojilne transakcije najkulanineje.

Povišani železniški tarifi. S 15. tm. so stopili v veljavo novi železniški tarifi, glede katerih pa železniški minister ni dal niti uradnega razglasa. Najbolj prizadeti so potniki III. razreda, ker so se tarifi za ta razred najbolj povišali, toraj za tiste sloje, ki najmanj premorejo. Tako stane po novi tarifi brzovlak iz Celja v Ljubljano I. razr. 126 Din, II. razr. 94 50 III. razr. 63; osebni vlak I. razr. 94 50, II. razr. 63, III. 31 50 Din.

Zahvala. Letošnja 34. velika skupščina v Ptujju je kaj veličastno uspela. Mnogoštevilna udeležba skupščinarjev, izredno srčen sprejem na kolodvoru in pri sprevedu po mestu, obilno cvetje, ki se je na udeležnike sipalo pri dohodu vlaka in med sprevedom, srčni pozdravni govori, vse to je vsakemu skupščinarju, zlasti tistim, ki so bili na skupščini 13. septembra 1908, dalo najlepše zadovoljenje za takratne grde napade nahujskanih nemških tolp. Na kolodvoru so skupščinarje pričakovali: ptujski družb. podružnici (moška in ženska), mestni komandant podpolkovnik g. Božič v spremljstvu majorja g. Živanoviča in drugih oficirjev, zastopniki vlade mestni župan g. Lozinšek s podžupanom g. Blažekom, šolska mladina s šopki pod nazorstvom svojega učiteljstva, Sokoli in Sokolice v kroju, zastopniki: Orjune, akademičnega društva Triglav in društva jugoslov. akademikov v Ptujju, dekleta v narodni noši, predsednik »Petovije«, mnogo drugega občinstva in mestna godba pomnožena z narodno godbo iz Rogoznice. Pozdravne govore pri sprejemu so imeli: g. dr. Tone Gosak imenu obeh ptujskih podružnic, g. župan Lozinšek in g. podžupan Blažek v imenu mesta Ptuj in ravnatelj g. dr. Komljanec za ptujsko čitalnico in Narodni dom. — Skupščino sta pozdravila: vladni svetnik g. dr. Fran Vodopivec v imenu vlade in okrajni glavar g. dr. Otmar Pirkmajer. Tudi pri skupnem obedu je bilo več lepih napitnic. G. dr. Jurtela, predsednik moške ptujske podružnice, je napil družbenemu vodstvu z željo, da bi C. M. družba tudi nadalje uspešno delovala; ga. dr. Horvatova, predsednica ženske podružnice je s primernim nagovorom gospej dr. Tavčarjevi kot prvomestnikovi namestnici in neumorni narodni delavki izročila krasen šopek cvetlic. Bodrilne govore sta imela ptujski podžupan g. Blažek in g. Rehar, zastopnik mariborske Orjune. Podpisano družbeno vodstvo spolnjuje svojo dolžnost, da izreka vsem navedenim dostojanstvenikom, zastopnikom raznih korporacij, šolski mladini in njenemu učiteljstvu, zlasti pa vsem govornikom svojo toplo zahvalo. Posebno zahvalo pa zaslužita obe ptujski podružnici, ki sta v najkrajšem času izvršili vse predpriprave in priredili popoldansko veselico, ter se pri tem nista ustrašili napornega dela in izgube časa. Povodno skupščine je C. M. družba prejela več denarnih daril, telegrafičnih in pismenih pozdravov. Iskrena hvala za vse to. — Konečno izreka vodstvo svojo toplo zahvalo C. M. družbi naklonjenemu časopisju, ki je dragevolje prinašalo notice o družbi ter obširno poročalo o poteku te za družbo velepomembne skupščine. Vodstvo »Družbe sv. Cirila in Metoda« v Ljubljani.

NOVE TAKSE.

Proti ogromnemu povišanju pristojbin bodo nastopili demokratiški poslanci z vso silo. Naj navedemo samo nekatere. Za vloge na oblasti bo treba

plačati po vladinem načrtu 5 Din; (2 Din)* za vsako prilogo 2 Din; za spričevala 20 Din (5 Din); minimalna taksa za pismene rešitve oblasti 20 Din (5 Din). Za pritožbo na višje oblasti 20 Din (5 Din); za lepake 10 p. (5p), za družabne pogodbe 20 in 100 Din (10 in 20 Din); za kupoprodajne pogodbe 2% od kupne cene premičnin (1%), 6% od prometne vrednosti nepremičnin (5% od kupne cene); najemninske pogodbe 2% od zakupnine; za oferte pri javnih licitacijah pri oblastih 100 Din (20 Din); na gostilniške, hotelske in kavarniške račune v krajih z več nego 2000 prebivalcev ter letoviščih 20p. od vsakega računa; na čeke, pobotnice 50 p. (20 p.) na čeke poštne hranilnice 10 p. (5 p.); za pritožbe Državnemu Savetu proti odlokom upravnih oblasti 100 Din (10 Din), upravnim sodiščem 50 Din; za legitimacije v notranjem prometu 5 Din (2 Din); za pravo točenje pijač se uvaža nova taksa, katero bodo plačevali kavarnarji, gostilničarji, slaščičarji, delikatesni trgovci in sicer znaša v krajih preko 2000 prebivalcev 1000, 750, 500, 300 Din, v manjših krajih 750, 500, 300 in 200 Din, to takso plačajo tudi vinogradniki, ki imajo dovoljenje za prodajanje svojih izdelkov; za potrdilo trgovskih, mojstrskih in pomočniških spričeval bo 20 in 5 Din (15, 5 in 1 Din); kar je čudno je znižal minister takso na vstopnice pri konjskih dirkah od 20 na 10 odstotkov, to pa zato ker je minister Vel. Janković predsednik »Kola jahača« v Beogradu; taksa na enoprežnega izvoškega se poveča od 100 na 200 in na dvoprežnega od 200 na 500 Din letno; za dovoljenje eksploatacije mineralne vode se bo plačalo 1000 Din (500 Din); za dovoljenje zidanja hiš v kopališčih 500 Din (100 D.); za otvoritev ali prenos lekarne ali drogerije 6000 Dinn (1500 Din); za dovoljenje prodajanja strupenih stvari 1000 Din (100 Din); za proglašenje polnoletnim 500 Din (50 Din); za proglašenje umobolnim 200 Din (10 Din); za protokoliranje firme 300, 150 Din (200, 120, 60 Din); za vsako carinsko deklaracijo 5 Din (2 Din), za vsak tovarni list 5 Din (1 Din); trafikanti imajo že sedaj malo zaslužka, a tudi ti bodo morali plačati v večjih mestih 300 Din (30 Din), v manjših pa 100, 50, 20 Din (15, 10 5 Din); za vsako igro, igralnih kart ali domina 50 Din (15 Din), to takso morajo plačati tudi zasebniki; da se pospeši v tej stanovanjski bedi zidanje hiš, je določil finančni minister, da mora plačati vsak kdor hoče zidati najmanjšo koč 50 Din (10 Din), za pregled stavbenega načrta in za kolavdacijo stavbe 300 Din (30 Din) v mestih ter 100 Din (20 Din) na deželi; zelo zanimiv je pregled prosvetnega davka. Uradniki bodo morali plačati za strokovne izpite 20 + 30 Din; zdravnik za izvrševanje prakse v večjih mestih 1000 Din in manjših 600 in 300 Din; kolek za izpričevalo v položenem učiteljskem izpitu bo stal 150 Din, za profesorski izpit 200 Din; razredno spričevalo v osnovni šoli bo stalo 5 Din, maturitetno spričevalo 30 Din; Ubogi otroci in stariši, ako se ne plača taksa ne sme biti učenec sprejet v višji razred; doktorska diploma stane 500 Din.

Evo našim čitateljem nekaj izveleč iz zakona, ki naj bi veljal že od 1. septembra. Zakonodajni odbor je sprejel proti glasovan opozicije novi zakon.

* Številke v oklepajih značijo staro takso.

Hamburg 1907.

Alkohol in dolgest življenja.

(Sanitetni svetnik dr. Stille. — Prevel F. Mikič.)
(Dalje.)

Od 20. do 47. leta je umrljivost med abstinenti znatno manjša kakor pri neabstinentih. In kar je najznamenitejše: v letih najkrepkejšega dela od 25. do 60. l. je znašala umrljivost abstinentov le 64% od one neabstinentov. Zdi se, da je to posledica, katere ne smemo podcenjevati. Ako daje vzdržljivost tako podaljšanje življenja, potem je v resnici večjega pomena, kakor se jej je dosedaj pripisovalo.

Da je umrljivost med 75. in 79. letom pri abstinentih višja, kakor pri neabstinentih, se razlaga sledeče: Mnogo nižja umrljivost abstinentov pred 50.

letom je ohranila veliko ljudi slabše konstitucije; ti bi bili mnogo prej umrli, ko bi ne bili živeli vzdržljivo. Neabstinenti pa, ki so to starost dosegli, so najkrepkejši in najprevidnejši med neabstinenti. Tu je treba še konstatirati, da med gotovim številom abstinentov in neabstinentov vsake starosti doseže mnogo večje število abstinentov 70, 80. ali 90. leto.

Manjša umrljivost abstinentov je zelo zanimiva. Od slednjih je umrlo 5124; ko bi bila pri njih ista umrljivost kakor pri neabstinentih, bi jih bilo umrlo 6959, to se pravi, pri splošnem oddelku je umrljivost za 36% višja, kakor pri abstinentih.

Koristilo bo, primerjati oba načina zavarovanih tako, da se ne oziramo na prvih pet zavarovalnih let. S tem zgine velik vpliv izbiranja po zdravnikih.

Zavarovanje pri izključenju prvih pet zavarovalnih let. Zdravi moški.

Police na smrt 1841—1901.						
Starost	Abstinenti			Neabstinenti		
	Poskus	Smrti slučaji	Letno %	Poskus	Smrti slučaji	Letno %
0—24	4 512	22	0 488	2 013	17	0 845
25—29	12 138	66	0 544	6 418	60	0 935
30—34	25 756	118	0 458	20 210	179	0 886
35—39	37 153	178	0 479	36 526	332	0 909
40—44	43 061	250	0 581	48 679	507	1 042
45—49	42 734	335	0 784	53 489	750	1 402
50—54	38 728	412	0 064	51 426	902	1 754
55—59	32 234	542	1 682	43 918	1 065	2 425
60—64	24 002	617	2 571	33 390	1 128	3 378
65—69	16 049	684	4 262	22 475	1 148	5 108
70—74	9 234	578	6 250	12 607	914	7 250
75—79	4 317	503	11 652	5 745	611	10 635
80—84	1 324	203	15 327	1 880	307	16 334
85—89	322	66	20 497	356	78	21 910
90—94	55	14	25 455	49	16	32 653
95—99	5	—	—	1	1	100 000
Vse starosti	291 624	4 588	—	339 182	8 015	—

Primerjanje umrljivosti abstinentov in neabstinentov izključivši prvih pet zavarovalnih let.

Starost	Abstinenti %	Neabstinenti %	Na 100 umrlih neabstinentov pride umrlih abstinentov
0—24	0 488	0 845	57 8
25—29	0 544	0 935	58 2
30—34	0 458	0 886	51 7
35—39	0 479	0 909	52 7
40—44	0 581	1 042	55 8
45—49	0 784	1 402	55 9
50—54	1 064	1 754	60 7
55—59	1 682	2 425	69 4
60—64	2 571	3 378	76 1
65—69	4 262	5 108	83 4
70—74	6 250	7 250	86 4
75—79	11 652	10 635	109 5
80—84	15 327	16 334	93 7
85—89	20 497	21 910	93 6
90—94	25 455	32 653	78 0

Primerjanje umrljivosti abstinentov in neabstinentov v letih najtežjega dela od 25—60.

Počeni z 10,000 živečih mož v vsakem od obeh oddelkov v starosti 25 let.

Starost	Abstinenti			Neabstinenti		
	Umrljivost na leto %	umrli	živeči	Umrljivost na leto %	umrli	živeči
25—29	0 544	272 0	9728 0	0 935	467 5	9532 5
30—34	0 458	222 7	9505 3	0 886	422 3	9110 2
35—39	0 479	227 6	9277 5	0 909	414 0	8696 2
40—44	0 581	269 5	9008 0	1 042	453 0	8243 2
45—49	0 784	353 0	8655 0	1 402	577 8	7665 4
50—54	1 064	460 4	8194 6	1 754	672 2	6993 2
55—59	1 682	688 5	7506 1	2 425	847 9	6145 3

Umrlo 2494 oseb = 24 94 0/0

Umrlo 3855 oseb = 38 55 0/0

Nedvomno je toraj dokazano, da pri imenovanju družbi zavarovani abstinenti izkazujejo mnogo nižjo umrljivost kakor neabstinenti. Toda moglo bi se vprašati: ali so pri oni družbi

zavarovani neabstinenti manj sposobni za zavarovanje? Ali so tako zmerni, tako zdravi in dolgoživeči, kakor oni pri drugih družbah zavarovani?

(Konec prlj.)

Sprehodi po Mežiški dolini.

(Gospodarski razgledi.)

O prijazni, od senčnih gozdov in logov, na severu od sanjavo-valovitih hribočkov in gor, na jugu od nebotičnih planin iz zadnjih obrob naših krških Karavank obdani dolini naše osvobodene Koroške, o Mežiški dolini se pri nas le malokaj sliši. Kot da bi ostala ta dolinica osamljena in da žaluje za pravljico lepimi doli in logi in prijaznimi slovenskimi vasicami onkraj meja, v naši zgubljeni Koroški — — —

Srebrno-belo se leskeče Mežica v prijaznem jesenskem solncu in iz pestro-zelenih logov se plaho oglašja naša bajno-lepa, oh kako srčno-globoka tiha koroška pesem. Priča o lepoti naše domovine, o davni slavi tožne naše zgodovine, teši in blaži našo srčno bol ter nas navdaja z novimi nadami k uresničenju naših sanj in pričakovanj.

In v tej dolini prebiva naše tiho, trezno in delavno ljudstvo, ljudstvo, ki ne išče zabave in razvedrila v vinu, kot marsikje v Sloveniji, ampak v lepoti narave, v delu in stremljenju k izboljšanju gospodarskega stanja. Koroškemu kmetu njegova kmetija ni samo vir preživljanja, ampak predvsem srčna zadeva, poezija vsakdanjega življenja. Preveča ga globoka ljubezen do svoje rodne grude, ljubezen, ki je malokje tako globoko vkoreninjena kot pri našem slovenskemu koroškemu kmetu. In zato tudi toliki uspehi na gospodarskem polju. Vsaj ljubezen premaga vse težkoče in tudi težkoče današnjih poveljnih razmer.

Utrujen in zbit od dolgega potovanja iz naše metropole, sem se v nedeljo, 9. tm. takoj ob svojem prihodu v Slovenjgradec podal v ljubljani kraj svojega službenega delovanja v Prevalje — v Mežiški dolini. Uprizorila se je tam čisto tiho in neopaženo, s skromnimi sredstvi razstava raznih pridelkov domačega kmetijskega gospodarstva. Brez posebne reklame in kričavih vab. Človek, ki živi izven te tihe dolinice in ne pozna značaja tamošnjega ljudstva, bi pač mislil: to bo pač kaka majhna razstava, kako priprosto razkazovanje raznih predmetov.

Kako osupel pa sem bil, ko sem prišel v nedeljo v Prevalje! Kot za-

kopan sem obstal pred šolskim poslopjem. Strmé sem se vprašal: ali je to res samo razstava, ali je to kak veliki ljudski shod? — Pred šolsko ograjo vse polno mladine, fantov in deklet, pred zavodom samim resni kmetje in kmetice visoko iz hribov, ogledujejo in preizkušajo razne gospodarske stroje: moderne Sackove pluge, kultivatorje, najnovejše okopalnike in osipalnice itd.

In v hodniku pestra slika najrazličnejših pridelkov iz umetnosti domačega zelenjadarstva in vrtnarstva; stene okrašene z okusno razvrščenim gospodarskim orodjem in s poučnimi slikami. Šolska soba pa nabi polna raznega občinstva iz Mežiške doline, iz Štajerske in celo preko meje iz Avstrije. Pazno sledi občinstvo: kmetje, delavci in uradniki vseh strok krasnim in vznešenim izvajanjem in demonstracijam šolskega vodja g. Koširja. Malo ob strani razkazuje gruča radovednih posestnikov priznani vrtnar in čebelar g. učitelj Močnik razne vrste domačega sadja in izdelke umnega sadjarstva in vrtnarstva. Ob drugem koncu okusno okrašene in vsestransko z raznimi razstavnimi predmeti bogato opremljene šolske sobe pa stoji sredi med lonci zelenega in rdečega cvetja mladi inž. Jeglič, ki je zastopal s svojimi vrtnarskimi predmeti družbo, Vrt Džamonija v Mariboru. Ne smem pozabiti tudi krasnih, snežno-belih ročnih del, ki jih je razstavila tamošnja šola. Osobito so padli v oči razni kuhinjski pribliči, s čisto slovenskimi napisi in originalnimi risbami kot: »ljubo doma, kdor ga ima.«

Mene pa, kot kmet. strokovnjaka, so v prvi vrsti privabili razni kmet. gospodarski predmeti. Posebno pozornost so vzbudili poljski pridelki, ki jih je razstavil g. Osiander iz Guštanja:

1. semenje in grmiči bilja in latja raznega žita;

1. ozimna rž — vrste Loosdorfer, pridelek na 1 ha 32 met. stot;

2. ozimna pšenica — vrste Loosdorfer, pridelek na 1 ha 25 meterskih stotov;

3. ozimni ječmen, vrste Friedrichswerther, pridelek na 1 ha 28 meterskih stotov;

4. laški sirek, iz katerega lahko naše gospodinjice na prav priprosto in

cenen način izdelujejo metle za domačo rabo;

5. velike solnčnice, katerih stebila uporablja g. Osiander za napravo sladke ansilaže kot sočno-sveže zimsko krmilo za govedo.

II. Tipične olivaste vrste rudeče in rumene pese; pridelek na 1 ha 700 do 800 met. stotov.

III. Občepiznane vrste zelo rodovitnega krompirja Juwel in

IV. Detelja-Bokhara (Melilotus albus); to je vrsta detelje, ki je osobito pripravna za kmetijsko kulturo povsem nerodovita peščena tla, kjer druge rastline več ne uspevajo. Bakhara-detelja je tudi izborna paša za čebele.

Posebno zanimiv je bil grmič rži, ki je obstojal iz 28 bilk oz. latov in se je razvil iz enega samega zrna.

G. Osiander pa je s svojimi razstavnimi pridelki pokazal, da se tudi v ostrem podnebnju, v hladni legi in peščenem, propustnem pobočju severno od Urške gore in Karavank z miselnim in preudarnim obdelovanjem zemlje dajo doseči pridelki kot jih izkazuje le v gospodarskem oziru visoko kulturna Danska in severna Nemčija.

Zanimanje je vzbudil tudi okusno razstavljeni grmič krompirjevega gomolja, ki ga je razstavil gosp. okrajni glavar Koropec. Iz enega samega srednjevelikega gomolja se je razvil okoli 24 gomoljev v skupni teži 1½ kg. Pač dokaz, da se dajo s sajenjem celega, srednjevelikega gomolja doseči največji pridelki.

Med razstavljalci so bili tudi gosp. župnik Serajnik iz Hotelj, gosp. nadučitelj Tajnik s svojo debelo čebulo iz Mežice, Ana Šerčer v Libeličah itd.

Poseben okras razstavi kmetijskih pridelkov pa je dalo domače vino, pridelek vinske trte iz naše podjunske doline v Avstriji.

To bi zadoščalo, da povdarim kmetijsko-gospodarsko važnost razstave.

Razstava je bila ta dva dni, 8. in 9. tm. res pravi ljudski tabor. Ena skupina obiskovalcev je zamenjala drugo, demonstracije so se vršile s poučnimi predavanji in razkazovanji — in to živahno življenje in gibanje se je med veseljem mladine in prijetno razdraganim smehom zadovoljnih obiskovalcev vršilo od ranega jutra do

pozne večera. Uspeh je bil brezdvomno velik. Dosti posestnikov je izjavilo, da jim je ta razstava v praktično-gospodarskem oziru ugajala bolj kot mariborska velika obrtna razstava. Bili so tudi pravi solnčni, božji dnevi prve jeseni — — —

Brezdvomno je velik uspeh razstave pripisati agilnosti in marljivosti lokalnih faktorjev. V Mežiški dolini se pač od g. okrajnega glavarja do zadnjega tovarniškega delavca udeležuje tudi vse na gospodarskem polju: edina pot, ki lahko prinese našim razdraganim gospodarskim in političnim razmeram zopet ozdravljenje.

Kot glavna inicijatorja razstave pa naj omenjam gg. šolska vodja Koširja in Močnika, ki kot idealna delavca na kulturnem polju posvečujeta ves prosti čas napredku v vseh gospodarskih panogah.

Razstava, ki je bila prva te vrste v našem okraju in katere uspeh je bil brezdvomno odločilen, pa naj bi našla tudi po vseh krajih naše širne domovine posnemanje v blagor našega naroda in procvit naše gospodarske kulture.

d. agronom France Wernig,
okrajni ekonom.

DARUJTE KNJIGE ZA KOROŠKO MLADINO! SKRINJICA ZA NABIRANJE JE PRED CELJSKIM KOLODVOROM.

Odgovorni urednik: Lic. Edvard Šimic.
Izdaja in tiska: Zvezna tiskarna v Celju.

BREZPLAČNO

vam pošiljam cenj. dame svoje knjige in brošure ki obravnavajo vsa diskretna ženska vprašanja. Spoštovane gospe, na vsak način morate brati moje brošure, da se izognete skrbem in pomankanju. Na vsa diskretna vprašanja vam odgovorim takoj in vestno. Zahtevajte takoj brošuro E. proti pošiljati 10 Din (ne znamke) od med. At. Bork-te, Frankfurt a. M., Moselstrasse 48.

20-6

„LASTNI DOM“ V CELJU

registrovana kreditna in stavbena zadruga z omejeno zavezo, Prešernova ul. 15.

Sprejema hran. vloge in jih obr. po 6½% to je 6.50 Din od sto, proti odpovedi do 8 Din od sto. Pri večjih naložbah po dogovoru Rentni davek plača zadruga ter se ne zaračuni vlagateljem!

SOBO

prazno ali meblirano, če mogoče z uporabo kuhinje, išče zakonski par brez otrok, za kratko ali daljšo dobo. Dopisi pod »Soba« na upravo lista.

KUPI SE

malo posestvo

če mogoče z gostilno, sadnim vrtom itd., blizu mesta. Dopise pod »Lepa lega« na upravo »Nove Dobe«.

Družina

z več delavskimi močmi, se takoj sprejme pod ugodnimi pogoji. Oskrbništvo grada Žovnek, Braslovče. 3-2

Dobavljamo

takoj po dnevnih cenah iz skladišča Zagreb

vse stroje in orodje

za mizarje, tvornice pohištva, kolarje, žage, za ključavničarje, mehanike in delavnice za popravila, kleparje, tvornice ploč. in kovinskih predmetov. Bogato skladišče transmisij, eurovoljnih in bencin-motorjev, kakor naprave za varenje in bele kovine.

Orodje in stroji
deln. društvo

KARL JETZBACHER, Zagreb
Vlaška ul. 25.

18-12

Brzo-brzo

na vlak v Celje v veletrgovino R. Stermecki, kjer kupite letos

SUKNO

za moške in volneno za ženske obleke, parhent, belo, pisano in rujavo platno, kakor tudi vso drugo manufakturno robo po čudovito nizkih cenah. V lastnem interesu se vsakemu priporoča, da enkrat poskusi kupiti v veletrgovini R. Stermecki, Celje. Trgovci engros-cene.

Razširjajte „Novo Dobo“!

Prometni zavod za premog

d. d. v Ljubljani

prodaja

premog

iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo, kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno la. čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete.

Naslov:

Prometni zavod za premog
d. d. v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/II.

24-18